

WEEKLY PLANNER

פרשת השבוע חקת דף השבוע מועד קטן י"א

פרנס השבוע לזכות שידוך לפנחס משה בן הדסה

Dedications available, email R' Zacharia Adler - info@dafaweek.org

פרנס היום ↓ Follow any track ←	(א) עם מראי מקומות	(ב) אליבא דהלכתא	(ג) לימוד וחזרה (ד' פעמים) וחזרת מסכת תענית
יום ראשון	☐ דף י"א עמוד א' עם רש"י ותוס'	☐ דף י"א עמוד א' עם רש"י	☐ דף י"א עמוד א'
יום שני לע"ג	☐ חזרה דף י"א עמוד א' <u>בענין וכותב ומערה בערכאות שלהן</u> ע' רמב"ם (הל' עבודה זרה פ"ט הל' ד') #1 חידושי הר"ן (מו"ק יא.) #2 מאירי (מו"ק יא.) #3 רש"י (ד"ה ומעלה ע"ז יג.) #4 מגדים חדשים (מו"ק יא.) #5	☐ דף י"א עמוד ב' עם רש"י <u>בענין תיקוני הבית בחוה"מ</u> ע' שו"ע (תקמ' ז') #1 משנ"ב (ס"ק יח-יט') #2 מהדורת דרשו (14-15) #3	☐ דף י"א עמוד ב'
יום שלישי	☐ דף י"א עמוד ב' עם רש"י ותוס' <u>בענין אבל איזלי אסור</u> ע' מגן אברהם (או"ח תקמא' א') #6 פרמ"ג (או"ח תקמא' א') #7 ערוך השולחן (או"ח תקמא' א') #8 דף על הדף (מו"ק יא.) #9	☐ שו"ת בענין שותף של אבל ע' שו"ע (יו"ד שפ' כא') #4 פרי האדמה (הל' אבל פ"ה הל' ט') #5	☐ חזרה א' דף י"א עמוד א'
יום רביעי	☐ חזרה דף י"א עמוד ב' <u>בענין עושין מעקה לגג</u> ע' ריטב"א (מו"ק ח:) #10 מאירי (מו"ק יא.) #11	☐ <u>בהמשך הענין</u> ע' כבוד יום טוב (הל' אבל פ"ה הל' ט) #6 שו"ת חת"ס (יו"ד שכד') #7	☐ חזרה א' דף י"א עמוד ב'
יום חמישי	☐ <u>בהמשך הענין</u> ע' עמק ברכה (הל' חוה"מ דף יא.) #12 הערות הגריש"א (מו"ק יא.) #13 חזון איש (יו"ד ריד' למעוטי) #14	☐ <u>בענין אם אשת האבל מותר לעבוד</u> ע' שו"ע (יו"ד שפ' ד') #8 ש"ך (יו"ד שפ' ד') #9	☐ חזרה ב' דף י"א עמוד א'
יום ששי	☐ <u>בענין החילוק בין אבילות חוה"מ</u> ע' רא"ש (רפ"ב של מו"ק) #15 ריטב"א (מו"ק יא:) #16 מנחת שלמה (יו"ק יא:) #17 ב"ח (יו"ד שפ' ג') #18 לחמי תודה (סי' ז') #19	☐ <u>בהמשך הענין</u> ע' הערות הגריש"א (מו"ק יא:) #10 תשובות והנהגות (כרך ג' סימן שפא') #11	☐ חזרה ב' דף י"א עמוד ב'
שבת	☐ חזרה דף י"א מועד קטן ☐ חזרה דף י"א מגילה	☐ חזרה דף י"א מועד קטן ☐ חזרה דף י"א מגילה	☐ חזרה ג' דף י"א מועד קטן ☐ חזרה דף י"א מגילה
הוספות	☐ חזרה דפים ה-י' מועד קטן ☐ שיעורי עיון על הדף ☐ בחינה על הדף		

THE LEARNING OF MASECHES MOED KATAN HAS BEEN DEDICATED BY THE TALANSKY FAMILY

דף השבוע

מו"ק יא.-יא:

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

יום שני- בענין וכותב ומעדה בערכאות שלהן

מראה מקומות: רמב"ם (הלי עבודה זרה פ"ט הלי יד') #1, חידושי הר"ן (מו"ק יא.) #2, מאירי (מו"ק יא.) #3, רש"י (ד"ה ומעלה ע"ז יג.) #4, מגדים חדשים (מו"ק יא.) #5.

תוכן הסוגיא: הרמב"ם מסביר דין הגמ' שמוותר ליקח ולכתוב ולחתום מפני שהוי המציל מידם. אכן הר"ן הסביר באופ"א שאין היתר הנ"ל רק לגבות מהם בחובם ולכן מותר לחתום ולכתוב אכן ליקח מהם סתם אסור. וכן הובא במאירי מח' ראשונים כנ"ל. וע"ע הר"ן שמשביר דהה"א שיאסר חתימת השטר הוא מטעם "לפניהם ולא לפני גוים" אכן רש"י בע"ז הביא טעם אחר שמא אזיל ומודה. וכן הובא מח' זו במגדים חדשים.

יום שלישי- בענין אבל איזלי אסור

מראה מקומות: מגן אברהם (או"ח תקמ"א א') #6, פרמ"ג (או"ח תקמ"א א') #7, ערוך השולחן (או"ח תקמ"א א') #8, דף על הדף (מו"ק יא.) #9.

תוכן הסוגיא: המג"א הקשה למה איזלי אסור הא כל מכשירי או"נ מותר אפילו מעשה אומן ותירץ דע"כ צריך לומר דרק מכשירי אכילה מותרים אבל בלא"ה אסור. וכן הובא בפרמ"ג. והערוך השולחן העיר שאין הלי זו הובא בהרמב"ם. וע' בדף על הדף מה שהביא מחכ"א להסביר שיטת המג"א.

יום רביעי ויום חמישי - בענין עושין מעקה לג

מראה מקומות: ריטב"א (מו"ק ח:) #10, מאירי (מו"ק יא.) #11, עמק ברכה (הלי חוה"מ דף יא.) #12, הערות הגריש"א (מו"ק יא.) #13, חזון איש (יו"ד רי"ד למעוטל) #14.

תוכן הסוגיא: שיטת הריטב"א דדין המשנה נאמר דמקום שאין חייב מדין מצות מעקה. ועיין בהמאירי שהביא מח' ראשונים בענין זה. ועיין בהעמק ברכה וההערות מה שמגדירים את עצם המצוה של מעקה עפ"י סוגייתנו. וע"ע בהחזון איש שמשביר דאפילו במקום שאין מצות מעקה עדיין יש איסור של "לא תשים דמים בביתך" וזה לכו' שלא כדברי העמק ברכה.

יום ששי- בענין החילוק בין אבילות וחווה"מ

מראה מקומות: רא"ש (רפ"ב של מו"ק) #15, ריטב"א (מו"ק יא:) #16, מנחת שלמה (יו"ק יא:) #17, בי"ח (יו"ד שפי ג') #18, לחמי תודה (סי' ז') #19.

תוכן הסוגיא: יש בראשונים הרבה טעמים להסביר חילוק הדינים בין אבל וחווה"מ ושיטת הרא"ש הוא דכיון שבאבלות יש אחרים שאין עליהם החלות איסור משא"כ בחווה"מ. אכן הריטב"א מחמיר באבל אפילו אם אין אחרים שיעשו והמנחת שלמה הסביר שיטתו דדבר אבד מותר בחווה"מ שיש שמחת יו"ט לו משא"כ באבל שעיקר האיסור אם משום הסיח הדעת ולכן בכל גווני אסור. ובאמת כיוון לדעת הב"ח שהסביר שחלוק אבלות שהוא מחמת היסח הדעת. וע' בהשו"ת לחמי תודה (הבוא בספר שירת נתן) שהבסיר עוד טעם אחר.

4.רש"י (ד"ה ומעלה ע"ז יג.)

וכופס - שטרות: ופטלס כפרכאות
שנסן- מקוס גדוליהן ושופטיהן ומעלה
שטרותיהן לפניהם לחתום ואף על פי
שכבר ותפארת היא להם ואיכא
למימר דאזיל ומודה: שפוס כפלי

5.מגדים חדשים (מו"ק יא.)

והנה המתבאר מדברי רש"י בעירובין וע"ז שהבאנו לעיל, להחידוש הוא כמות ומעלה בערכאות שלהן, דקאי ג"כ איריד של עכו"ם, דאז ניריד שהוא ימי אידס אף דאיכא למיחש דאזיל ומודי לע"ז. וכ"כ בש"ת, ומעלה בערכאות שלהן ואעפ"י שהוא תפארת להם וצדק ואיכא למיחש דילמא אזיל ומודה לע"ז. וכ"כ צפ"י הרשבה"י, ומעלה בערכאות שלהן אעפ"י שהוא כבוד וגדולה לגוים כו'. אמנם צחי"ה הר"ן כתב, ומעלה בערכאותיהן, אע"ג דכתיב לפניהם ולא לפני גוים, כדי להגיל ממונו שרי. וכ"כ בצסקי"ה הר"ד כאן (ע' שסה). וכ"כ הריטב"א צחי"ה לע"ז, וכותב ומעלה בערכאות שלהם, פי' ואע"ג דעבד להו חשיבותא ואיכא משום ואויבינו פלילים, התירו בכאן משום שהוא כמציל מידן ע"ש. ולפי דבריהם לא קאי איריד של עכו"ם ומשום החשש דילמא אזיל ומודה, אלא קאמר באופן כללי דאם קונה דבר מהגוי יש לחוש שיערער על המכירה מותר לו לקיים השטר בערכאות שלהן, ואף שאסור לדון בפני ערכאותיהן משום ואויבינו פלילים, צכה"ג שהוא להגיל ממונו שרי. ואפשר שגם הרשבה"י שהבאנו לעיל שכתב, אעפ"י שהוא כבוד וגדולה לגוים כו', כוונתו לזה, ולא משום אזיל ומודי. ועיין

7.פרמ"ג (או"ח תקמא' א')

תקמא טע"ף א (א) מעשה הדיוט. עיין מ"א. דבר האבד שרי אף מעשה אומן וצורך המועד כל מכשירי אוכל נפש אומן שרי אבל לא מכשירי כמו בגד לתפור וכדומה מעשה אומן אסור ורשות לאו מכשירין הן ומעשה אומן אסור:

8.ערוך השולחן (או"ח תקמא' א')

א מותר לעשות מצודת דגים מערבה שהוא מעשה הדיוט וכשצריך לה לצורך המועד, אבל לא הארוגים מחוטין שהוא מעשה אומן, ואע"ג דלצורך המועד מותר מכשירי אוכל נפש כמו תנור שבסימן הקודם (ס"ו) מ"מ מצודה לא מקרי מכשירין [מג"א סק"א], וזהו לפירוש הרא"ש (פ"א סי' כה) ונימוקי יוסף (ד' ד"ה אוהי - חלילי), ורש"י ז"ל פירש [י"א. ד"ה אוהי - חלילי] דשל דגים לא מקרי מעשה אומן ומותר ושל עופות מקרי מעשה אומן ואסור ע"ש, וברמב"ם לא מצאתי דין זה, וצ"ע:

1.רמב"ם (הל' עבודה זרה פ"ט הל' יד')

בהן: הולכין ליריד של גוים ולוקחין מהן בהמה ועבדים ושפחות בגיותן ובתים שדות וכרמים. וכותב ומעלה בערכיות שלהן מפני שהוא כמציל מידן. במה דברים אמורים בלוקח מבעל הבית שאינו נותן מכס. אבל הלוקח שם מן התגר אסור מפני שהוא נותן מכס [ו] והמכס לעבודה זרה יתמצא זה מהנה עבודה זרה. עבר ולקח מן התגר. אם בהמה לקח נושר פרסותיה מן הארכובה ולמטה. ואם כסות וכלים לקח ירקבו. לקח מעות וכלי מתכות יוליכם לים המלח. לקח עבד לא מעלין ולא מורדין:

2.חידושי הר"ן (מו"ק יא.)

ומעלה בערכאותיהן אע"ג דכתיב" (לפניהם ולא לפני גוים, מותר') כדי להציל ממונו שרי. וכן במועד כדי להציל ממונו שרי. ומדקא מדמי' האי בריתא לפרקמטיא דדבר האבד. משמע דהתם נמי במקום פסידא הוא דשרי ליה ואי לא לא. וכגון שמצא שם החייבים שלו וגבה מהם בחובו עבדים ושפחות ובהמה, דאע"ג דלית ביה (א) אלא איסורא דרבנן במקום פסידא שרו ליה. והתם נמי בדוכתא מוכחא הכין דאמרינן (ב) טעמא, כ"ל למעוטינהו שרי. ואי לא דגבי להו בחובותיו מאי מעוטינהו איכא שהרי נתן בהן דמים. והנהו רבנן (ג) דזבני מיניהו פיתא וסנדלא ביריד של גוים אפשר דגבו להו נמי בחוביהו. ומיהו דוקא בדוכתא דלא יהבי מכסא לע"ז אבל אי יהבי מיכסא לע"ז אסור. דהא איכא איסורא דאורייתא דכתיב" (ד) ולא ידבק בידך מאומה וכו'. נהנה אסור מהנה לא כ"ש כדאיתא התם במס' ע"ז (ה).

3.מאירי (מו"ק יא.)

יארוד של גוים. אעפ"י שהיא בעיר של ע"ז ויש בה יום איד, הואיל ואין בה מכס לע"ז. מותר לייך (זמקום שהם ולתבעם אם היה חושש לחובו) בה בזמנה ליקח שם בהמה עבדים ושפחות. אחר שדברים אלו נמצאים בהזמנה בשעת היארוד, שמא לא יודמן לו כן אחר היארוד. ולא עוד אלא שכותב ומעלה בערכאות שלהם, שכל שהוא יכול להרויח עמהם במשא ומתן ובסחורתו הרי הוא כמציל מידם (ו). וגדולי המפרשים אוסרין, אלא אם כן גובה אותם בחובו, ממה שאמרו שהוא כמציל מידם, ולא נקרא מציל אלא אם כן היו חייבים לו. וכבר ביארנו שכל שיכול להרויח עמהם נקרא מציל, והרי אמרו שם (ז) בפירוש על קצתם זבני מיניהו פיתא וסנדלא ביארוד של גוים. ודבר זה פקדון ביד פרק זה עד שיגיע למסכת ע"ז, ויתבאר שם בשלמות בגי' (ח).

6.מגן אברהם (או"ח תקמא' א')

תקמא א. מעשה הדיוט. ודוקה ננויך המועד כמ"ס סי' תקמ"מ ס"ה. ולריך עיון דהא אפי' מעשה אומן שרי כיון דהיא מכשירי אוכל נפש כמו תנור וי"ל דלא מקרי מכשירין אלא דבר המכשירו לאכילה כגון תנור וסקין אבל רשות לא מקרי מכשירין: ב. מסיגי. פי' שעושין זה חנלים לשכנ זה צמועד: ג. אין משפטיין. פי' גדלין צית יוסף צ"ח: ד. מותר למעך. לנורך (ו) המועד עיין סימן ש"ב ס"ה: ה. קשרי. פי' לקמט שקורין קרוינללין בל"א (אגודה) כן פירש"י ורי"ז כ' אם אינם (ו) מתפשטי' כשלושן אסור לעשותן וא"כ אסור לקמט הענק שקורין קאלג"ר (ז) בעצם המיוחדים לכך (ח) עסקי' תקי"ט: ו. אסור לתקן. אע"פ שיתקרו יותר אם לא יתקנס אסור דלא מקרי דבר אבד אלא כשעיקר הדבר נפסד אבל צביל מעט תוספת קלקול לא (טור): ז. ע"י שינוי. אבל הדיוט אי"ל שינוי כמ"ס

10. ריטב"א (מו"ק ח:)

ועושיין מעקה לגג ולמרפסת. פי' הלוך שעושיין בין העליו' ולא סוף דבר למצות מעקה דהא מרפסת פטורה מן המעקה כדאי'א בספרי ועוד דאי משום מצות מעקה למה לא יעשה כדרכו. ועוד שאמרו בירושלמי על משנתנו תני לגג ג' ומרפסת עשרה אלא ודאי מתני' בגג שאינו חייב במעקה אלא שהוא רוצה לעשות משום שמור. ולפי' עושה בשנוי ולגג דלא רגילי ביה סגי בג' ומרפסת דרגילי בה צריך עשרה:

11. מאירי (מו"ק יא.)

המשנה התשיעית. והכונה בה ככונת מה שלפניה. עושיין מעקה רגג ולמרפסת מעשה הדיוט. כגון הוצא ודפנא, או שצר בצרור. ר"ל, בנין אבנים, ואינו טח בטיט. וענין זה יש שפירש בו מעקה גמור, והוא צריך לו בגג, מפני שגגותיהן לא היו משופעין אלא חלקים כעין עליה, ומשתמשין בה, וצריכין לעשות בה מעקה. וכן מרפסת פירשו בו שהוא תקרה יוצאה לפני פתח העלייה, ומשתמשין בה. אלא שהוקשה לקצת מפרשים ממה שאמרו בספרי (כ) כי תבנה וכו' יכול אף הבונה שער אכסדרא ומרפסת והא חייב במעקה ת"ל בביתך, מה בית מיוחד לדירה וכו', אלמא שאין המרפסת חייב במעקה. ונראין הדברים, שהמרפסת אין ענינה מונח על דבר אחד בפרט, וכף שיוצאין בו מפתח של עלייה נקרא מרפסת, יש מהן שעשוין לתשמיש, כגון שעולין דרך בה לפתחי עלייה, וצריכין למעקה, ויש מהן שאין עשוין להשתמש אלא שנכנסין דרך סולמות לפתחי העלייה, והם עשויים להניח שם עצים ושאר דברים, שאין דריסת הרגל מצויה בהם, ויוצאין מן העלייה להם דרך חלונות, או מן החצר בסולמות, וכגון זה אינו צריך מעקה. אלא שקשה עוד לפרש שבתלמוד המערב (י) פירשו לגג שלשה ולמרפסת עשרה, ואם במצות מעקה הגמור אנו עסוקים, הרי מצינו לה מקום בגג לעשרה, כמו שאמרו בספרי (ז) מקום מעגלו שלשה ובית דרסו עשרה. ומקום מעגלו הוא בצד הגבוה שממנו מתחילין המים לירד לצינור שבצד האחר, ומפני שיש שם שפוע, ואין משתמשין בו תמיד, היו בשלשה. אבל בית דרסו, והוא שאר כל הגג העשוי לדריסה, צריך עשרה. ואפשר לתרץ בה, שאף מה שאמר לגג שלשה במקום מעגלו הוא אומר כן. או שמא מתוך שתשמיש הגג מצוי (ו) כל כך במועד, דיו בשלשה, שאין תשמישו מצוי אלא בימי מלאכה, ולאחר המועד משלימו. וגדולי המפרשים (י) פירשו מתוך קושיות אלו, שמעקה האמור כאן לא מעקה גמור הוא למצות מעקה. אלא מעקה לצניעות בעלמא. ואין נראה כן.

9. דף על הדף (מו"ק יא.)

ובמג"א (סי' תקמ"א ס"ק א') הקשה אמאי אסור לארוג מצודה של דגים מעשה אומן, הא מכשירי אוכל נפש שרו גם במעשה אומן כמו בתנור, וכתב: וי"ל דלא מיקרי מכשירין אלא דבר המכשירו לאכילה כגון תנור וסכין אבל רשתות לא מיקרי מכשירין ע"כ.

וכתב חכ"א בקובץ דרכי הוראה (קובץ ג' ע' נד) לבאר בדברי המג"א: וביאור דבריו נראה ע"פ מש"כ הרמב"ן בהלכות חול המועד וז"ל, וכן במכשירין כל שהן קרובין לאוכל נפש עצמו, עשו אותן כאוכל נפש ומותר אפילו מלאכת אומן, זו היא שהתיר ר' יהודה לאמי תנוראה למיגדל תנורי ולמיגדל מהולתא. והיינו דבר שהוא פועל ומכשיר את האוכל עצמו לאכילה הרי הוא כאוכל נפש והותר גם במעשה אומן.

ולכן מותר לחדד סכין כדרכה אפילו במלאכת אומן, וכן הביא שם הרמב"ן מהירושלמי שמותר להסיק קדירות לצורך המועד, וכן מותר לנקר הריחים ובת עין שלהם ובנין הריחים והעמדתן ואמת המים שלהם כולם מפני שהם מכשירי אוכל נפש הותרו אף על פי שיש בהם מלאכת אומן והוא נהנה בהם אף אחר המועד, עיין שם.

מש"כ במצודות דגים שאינם פועלים באוכל עצמו להכשירו למאכל, רק מקרבין את האוכל לאדם חשיבו מכשירי מכשירין, ואסור לעשותן במלאכת אומן.

ולהלן כותב (שם) עוד: והנה ברמב"ן שם מבואר שמותר לבנות אמת הריחים דחשוב מכשירי אוכל נפש, וכן פסק המחבר סי' תקמ"ט ע"י ח'. ולכאורה האמה לא פועלת באוכל עצמו אלא בריחים שהם מכשירין את האוכל, ומבואר דכיון שכל פעולת הריחים היא ע"י אמת הריחים, נחשבת גם האמה מכשירי אוכל נפש ותיקון האמה הרי הוא כתיקון הריחים.

ולפי"ז כל מכשירי החשמל שבבית כיון שכל פעולתן היא מכח החשמל, אם אירע תקלה במערכת החשמל מותר לתקנה גם במעשה אומן דנחשב מכשירי אוכל נפש, וכשיש מוצרי מאכל במקור שיתקלקלו מותר לתקן את מערכת החשמל גם משום דבר האבד. (ועיי' בשש"כ פס"ו הערה ר"לב דגם אם צריך את החשמל ללמוד לאורו וקשה לו ללמוד במקום אחר ג"כ נראה שיש להקל, משום דכל שיוכל ללמוד ואינו לומד יש בו משום דבר האבד, עיין סי' תקמ"ה מ"ב ס"ק מ"ז. ויש להתיר אם אמנם לא כיוון מלאכתו למועד).

12. עמק ברכה (הל' חוה"מ דף יא.)

וראי' בריטב"א שכתב, דמיירי כאן בגג שאין משתמשין בו, שאין חייב במעקה, דאי משום מצות מעקה למה לא יעשה כדרכו. אך מסתימת לשון הרמב"ם בפ"ח מה' יו"ט ה"ו, שכתב: אם עשה מעקה לגג בונה אותו מעשה הדיוט, משמע דמיירי בכל גווני אף בגג המחויב במעקה.

ואשר נראה בזה, דהנה בחיוב מעקה מצינו כמה תנאים: דבחולין ד' קל"ו דרשינן גגך למעט בתי ננסיות ובתי מדרשות שאינן בית דירה, וכן בית שאין בו ד' אמות על ד"א פטור, כדאי'א בסוכה ד' ג', וכן בב"ק ד' נ"א אמרינן דבית שאין תוכו עשרה דפטור מן המעקה. ולכאורה קשה, נהי דכל הני אין עליהם דין בית להתחייב במעקה, מ"מ למה לא יתחייבו במעקה משום דין סכנה אף בלי דינא דבית, קדמרינן

מ"ק ד' י"א: עושיין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן. לכאורה קשה, למה לא יהא שרי לעשות מעקה גם מעשה אומן מטעם דבר האבד, דהרי איכא חשש סכנה שמא יפלו מהגג ואין לך דבר האבוד גדול מזה, ומ"ש זה מהציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שאם נשברו שמתקנן במועד אפי' במעשה אומן מטעם דבר האבוד מחשש גנבים אם יגיה הבית פתוח.

בספרי כל מידי דסכנה, כגון בור או באר בחצרו, לעשות מעקה משום לא תשים דמים בביתך, וכן אסור לגדל כלב רע ולהעמיד סולם רעוע בתוך ביתו, כדאי'א בב"ק ד' ט"ו, וכן פסק הרמב"ם בפ"א מה' רוצח ה"ד, ולמה גרעי כל הני הנ"ל. וע"כ צ"ל, דבית באמת אין בו סכנה כל כך, דכל שעולה על הגג דרכו להוזהר, וע"כ לא מתחייב במעקה משום דין סכנה גרידא, אלא שזהו חידוש דין שחידשה התורה לחייב גם בית במעקה ולחוש לסיבת נפילה, וכיון שהוא חידוש דין נתנה התורה בזה תנאים, דדוקא שיהי' לו דין בית ושיהי' בית דירה.

ונמצינן למידים מזה, שעשיית מעקה לגג אין בה חשש סכנה קרובה, ואינו אלא חידוש דין של מצות מעקה, וע"כ לא מקרי דבר האבוד כלל, ולפיכך לא הותר בה אלא מעשה הדיוט גרידא.

13. הערות הגריש"א (מו"ק יא.)

משנה. עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן. כתב הריטב"א [בריטב"א זה כתוב כהמשך למשנה לעיל דף י.]. וז"ל ולא סוף דבר למצוות מעקה דהא מרפסת פטורה מן המעקה כדאיתא בספרי ועוד דאי משום מצות מעקה למה לא יעשה כדרכו ועוד שאמר בירושלמי על משנתינו, תני לגג שלשה ולמרפסת עשרה, אלא ודאי מתני' בגג שאינו חייב במעקה אלא שהוא רוצה לעשות משום שימור, ולפיכך עושה בשינוי, ולגג דלא רגיל ביה סגי בשלשה ומרפסת דרגילי ביה צריך עשרה. עכ"ל. והיינו דמפרש משנתנו דקאי בגוונא שאין חיוב מעקה או מצד שאינו משתמש בגג או בית שאין בו ד' על ד' או ביהכנ"ס [וכן מרפסת וכו'].

יש לדקדק על דברי הריטב"א דהרי גם בגג שאינו חייב במעקה מ"מ יש בו משום הל"ת של ולא תשים דמים בביתך, וא"כ מאי שנא לענין חוש"מ, דאי קאמר דמשום מצות מעקה היה מותר במעשה אומן כדרכו א"כ הי"א מותר כן בקיום הל"ת דלא תשים דמים.

וצ"ל דהרי בעצם גם כשעושה מעשה הדיוט קיים בזה בין המ"ע של מעקה ובין הל"ת של לא תשים דמים בביתך, וסברת הריטב"א היא דבמקום שמוטל עליו קיום מצוה ודאי מסתבר שעדיף לקיים המצוה למהדרין בתוקף ובשלימות ובמעשה אומן וקבע ולא מסתבר שמחמת המועד ימנעו ממנו מלקיים המצוה כדרכו. אך כל זה שייך במקום שיש קיום מ"ע, אבל במקום שיש רק הל"ת של לא תשים דמים שקיומו הוא על ידי "סילוק" הסכנה, בזה אין יתרון הכשיר לעשותו כדרכו בתוקף ובשלימות, דהרי העיקר הוא שיסתלק הנוק. (וכע"ז ע"י בעמק ברכה - חוה"מ ר.).

[א"ה, דוגמא לחילוק זה מציינו דעל מצוות מעקה יש ברכה, ואילו במקום שיש רק הל"ת אין ברכה על זה כמש"כ בח"א הו"ד בפ"ת חו"מ תכ"ז. וכן נראה דעל מ"ע של מעקה שייך לומר מצוה בו יותר מבשלוחו, אך במקום שיש רק הל"ת ל"ש זה. וע"י מש"כ בהערות קידושין ע"י. עמ' שצ"ט].

ובביאור הלכה אחר שמביא דברי הריטב"א כתב ע"ז אבל שאר הפוסקים סתמו בזה ולא חילקו. והיינו דאף במעקה גמור א"א לעשות המעקה במועד כ"א במעשה הדיוט.

15. רא"ש (רפ"ב של מו"ק)

כדרכו וכיוצא בהן שאסרו לעשות במועד משום טרחא יתירה. צימי אלכו כיון שנעשה לו ע"י אחרים אין חילוק בין טורח מועט ובין טורח מרובה דכיון דדבר האבד הוא הכל מותר דבחול המועד מקרו הכחוש לחכמים וראוי לאסור בטורח מרובה משום כבוד המועד אבל בצאל בנעשים ע"י אחרים מאי איכפת לן בטרחא דאחרים וכן פרקמטיא שלו דדבר האבד נמכרת ע"י אחרים וכן אם הימה שירא עוברת מוכרין וקוין לו ואי מסיק דמי צאינשי והאידנא משכח להו וציומא אחרתא לא משכח להו שרי לשדורי עלייהו שליח. ולוקח פתוי צהמה עבדים ושפחות צמים שדות וכו' וכן אמר ר' יוחנן ומעלה בערכאות של נכרים מפני שהוא כמזיל מידם. וכן כתבו הגאונים שאם יש לאבד דין על אלס אינו מובע כל שנעה ואם היה דבר האבד כגון שמבקש לילך למדינת הים או שהיו עדי חולים עושה שליח וכן עמו. מסקנא דמילתא דבר האבד נעשין לאבד ע"י אחרים * ואפילו מילתא דאית ציה טרחא

הגדה"ה * אבל ע"י עמלו לא ואפילו בנעשה אפילו אין עם אומן אלס הוא ודוקא בשלשה ימים ראשונים (א) כדפי' ומשום פרנסתו מותר לאחר שלשה ימים דקתמי מכאן ואילך עושה בנעשה משמע דקאי אסיפא אפילו עני המחפרנס מן הנדקה לא יעשה מוך ג' ימים אבל מלאחי כבוד בשם רבינו שמעון דקאי נמי ארישא ואפילו עשיר עושה בנעשה לאחר שלשה ימים מיהו צירושלמי משמע דקאי אעני וכן פירש הראב"ד וכן נראה לי וטעמא דהתמיר בשלשה ימים הראשונים עמי משום דאמרי' שלשה ימים לכי. מהל' מהרי"ח:

דהשדה הוא של אחר אין זה נקרא מלאכת האבד. וחמור וגמל וספינה שלו שהיו מוחכרין או מושכרין אלס אחרים קודם החלת האבד הרי אלו יעשו ואם נשלא ומן

14. חזון איש (יו"ד ריד' למעוטי)

שם למשטי צחי כנסיות וצחי מדרשות, וכן פסק הרי"ת פ"ח מה"י רולא ה"ב, ומשמש דלא למשטי משכח לחוד קאי. אלו אבתי חייב משום לאו דולא תשים דמים אלא השמע דלגמרי פטור, ויש לפי דברי ר' יוחנן בית הוא חייב הלא מרבינו כל הדרי וסכנה, והלא מרבה בספרי אף בור בחצרו, ומסקה הרי"מ שם

ה"ה, וצ"ל פ"י צ' מרבינו סלג יגדל כגל רע ולא יעמוד סוכה רשעו תקרא דולא תשים, ומחוי נרע בית הכנסת שיהא חסר להכניח מקום סכנה, ואי מיירי שאין משתמשין שם ח"כ אין הפטור משום שאינו בית דירה אלא משום שאין משתמשין בגג, ונראה דכל גג שאין משתמשין פטור מן המעקה וכתשיב צ"ל סי' הק"מ בצ"ל ד"ה וכן בשם ריטב"א [ומיהו ברעביא מ"ק י"א ח' לא כהב טעם הפטור משום דליירי בגג דלא רגילי נהגך צו, אלא כהב דליירי בגג הפטור מן המעקה ולא שיהא סיבה הפטור, אלא אהא דהיה צ"ל דבגג שיהא ג"ע ובתפוסת ה' טפוחים כהב משום דבגג לא רגילי להלך וסני צ"ע ויהי דכל גג מקרי אין רגילין נהגך לעומת מרפסת, וסני פטור בגג י"ל משום שאין דירה בביתו, אבל כיון דאית אהא חסר אין משתמשין בגג פטור שברי כהב צ"ל י"א ח' ולכן צ"ע שיהי' בגג נכוח ה' משום שאין רגילות למחוד מן הגג כל כך אלא ליש, אלא דכל שאין רגילות משום פטור]. וכן קשה בזה דלמרו צ"ל י"א ח' בבית שאין חוט"י הפטור, מן המעקה, וכן צ"ל צו דע"ד דלמרו סוכה ג' ח' הפטור, וכן בית האולנות וצ"ל בעקר, ובמחוי עסקין ח' משתמשין מן הגג למה פטור ואי אין משתמשין נפולס פטור.

ונראה דכן גג אינו בכלל המכשולות שאין חיובו מלוי כל כך שהעומד על הגג זכור בעצמו להזכר ונס הוא מוכח שז' עולם וכמו שמוחר לפנות צ"ל ומוחר לפנות לבנות הבגין והעלויות בלא מעקה סביביו וכדאמר צ"ל ק"ר ח' חפני חב ענה זה ככנס ונתלה צ"ל ומוחר ח"ע למיחה כ"י אלא שגג בית דירה חרשה תורה מל"ת מעקה ולהקפיד על סכנת הנפול וצ"ל לריכוס לחצוי בית חוט"י ודע"ד ושידור שם חרש אלל המשחמש על הגג שאין תחתיו דירה לא חייבה תורה מעקה והיו בכל פטם עשולה כפולה צ"ל.

והנה גם בבית שהיכה תורה מעקה לא אסרה תורה על האדם שלא יעלה על הגג בלא מעקה אלא על הכעלים לעשות מעקה וזה ענין מחודש שברי לא דמי גג לבור ולבולס רשעו דהאס מדין הקלה שבגגל לא ידע להזכר ואי אפשר להזכירו לפיכך מהביחוק אלל בגג אפשר להזכירו שלא יעלו ולא יתכן לקריתו לבגל בגג מדין עד שהיבחו תורה, [וי"ל בדרך ק"רה דבשאלו עומדין על עלי' יחידית אין חושבין הדבר לסכנה רק כשבידון על החמידות נהשכ לסכנה ובבור שאי אפשר להזכיר הוא שאלה חמידות בעצמה אלל בגג שהעולה יודע להזכר אין כאן ענין חמידות רק כל העולה בשאל חס יעלה, וחדשה תורה למחשכ לבני בעלים כפנין חמידו ולחייבו להסיר מעשלו].

והנה מרבינו בספרי צרות שחיס ומערות למעקה דכי כיכי וחדשה תורה בגג אף שהוא נהוג שבשילס שלא להזכר, כיון דיש צו משום סכנה כמו כן כל הסכנות שחלתן לחק וחיבוק מלוי.

ודעת הסמ"ג דבורות סני צ"ע ונראה דמפרש דלא מרבינו אלל לסלק החיובי כפי אומד הדעת וסני צ"ע ולפי' נראה דלא מרבינו אלל ללאו ולא לעשה אלל מעקה שנתורה מהפרשת מחילה וחסם מחילה י"ט, ולפי' י"ל דכל זה שחדשה תורה בבית הוא מחילה של י"ט ואפשר לפי' דגם צ"ל וכן וצ"ל צו דע"ד וכי"כ מן הגגין הפטורין לריך מיהא לעשות ג"ע לסלק החיובי.

16. ריטב"א (מו"ק יא):

סס פתח באבל וסיים במועד עיקר הפירוש מכרי אמאי קתני ואירעו אבל אי למימרא שהיה טרוד בעסקי (אשתו) [אבלו] היינו אונם אלא ודאי אשמעינן אנב אורחיה שנמנע מפני שאסור בעשיית מלאכה וכיון דכן ניתני תקנתא ברידיה כי מי שהפך זיתיו ואירעו אבל יגמור מלאכתו מפני דבר האבר ומינה שמעינן למועד דס"ד דאבל ומועד כי הדדי ניהו ופריק רב ששת דלאו כי הדדי ניהו והא גופא קמ"ל דדוקא במועד טוען קודה או זולף וגומר לרבי יוסי אבל בימי אבלו לא שרי ליה ע"י עצמו אלא ע"י אחרים ורב אשי תירץ דלעולם כי הדדי ניהו והיא גופא קמ"ל וברין הוא דמצי למתני תקנתא באבל דפתח בה ולרבותא נקט תקנתא בחולו של מועד הילכך נקט אבל משום אסור מלאכה ולא תני תקנתא ברידי' אלא במועד דאורייתא משום רבותא. והלכתא כרב ששת דתניא כותיה. תניא כותיה דרב ששת דברים שעושין לאבל בימי אבלו פירש שעושין לו אחרים אבל הוא אינו עושה ואפי' אין לו מי שיעשה ופליגי אדרשב"ג כפשטא דלישנא דאי ס"ד מודו רבנן לרשב"ג ורשב"ג מפרש הוא א"כ מאי רבותא דמועד טפי מאבל דתניא כוותיה דרב ששת ואי משום דבמועד עושה ע"י עצמו ואפי' יש לו מי שיעשה לו זה אינה קולה ואינו היתר דכיון דבמועד כל העולם אסורים בעשיית מלאכה מה לי הוא מה לי אחרים אדרבה ברידיה שהוא בעל הממון יש להתיר יותר דאלו באבל הוא

17. מנחת שלמה (יו"ק יא):

אומרת דברים המותרים במועד אסורין בימי אבלו. מנזאר דהטעם דאסורין בימי אבלו הוא מפני שאפשר לעשות ע"י אחרים, ועיין צד"ש (סי' א') דמסתפק אם רבנן פליגי ארשב"ג או לא, ועכ"פ כתב (סי' ד') דהיינו טעמא דמחמירין באבל יומר מנמועד משום דבאבל אפשר ע"י אחרים, ונ"ע לרבנן [אפי' פליגי ארשב"ג] צכה"ג דליכא אחרים מי אמרינן דלא פלוג או לא.

ועיין צריטב"א שכתב דגם כשאין אחרים אסור, ואפשר דליכא אחרים אסור באבל לא רק משום לא פלוג, אלא דמה שהחירו דבר האבד הוא משום דליכא נמי קצת שמחת יו"ט בהללם הרכוש, וכדחזינן לרבי יהודה (צ"ה כ"ב ע"א) מותר לכבות דליקה ביו"ט משום דהללם הרכוש הוי נמי בכלל "לכס" לכל זרכיכס, משא"כ באבל דעיקר האיסור הוא שלא יסית דעמו מאבילותו, ולכן בכל גווני לא התירו לו⁶⁷.

19. לחמי תודה (סי' ז')

עוד ראיתי טעם מחודש בשו"ת לחמי תודה (מהמה"ר באסן סימן ז') וז"ל "ויראה דהיינו טעמא משום דאבל ליו"ט הוא דאתקיש כדגרסינן התם דף כ' מנין לאבילות שבעה, דכתיב והפכתי חגיכם לאבל מה חג ז' אף אבילות ז' מה חג אסור בעשיית מלאכה אף אבל אסור בעשיית מלאכה (כ"ה גירסת הילקוט והרמב"ם) וכו' דכי היכי דביו"ט אסור דבר האבוד הכי נמי אבל דבר האבוד אסור ודברים שהתירו במועד משום צורך מועד כולם אסורים באבל אפילו ע"י אחרים" עכ"ל.

18. ב"ח (יו"ד שפ' ג')

ג ואפילו דבר המותר בחול המועד וכו'. פסק כאלוקימתא דרב שישא צריה דרב אדי ריש פרק מי שהפך דתניא כוותיה ונראה דהטעם דאסרו דבר האבד על ידי עצמו באבל טפי ממועד הוא משום דעל ידי מלאכתו יהא טרוד ומתבטל מאבילותו ושכח רישו מה שאין כן במועד: כתב

מועד קטן יא.-יא :

דף השבוע

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

יום שני- בענין תיקוני הבית בחוה"מ

מראה מקומות: שו"ע (תקמי ז') #1, משנ"ב (ס"ק יח-יט') #2, מהדורת דרשו (14-15) #3.

יום שלשי ויום רביעי- שו"ת בענין שותף של אבל

מראה מקומות: שו"ע (יו"ד שפי כא') #4, פרי האדמה (הלי אבל פי"ה הלי ט') #5, כבוד יום טוב (הלי אבל פי"ה הלי ט) #6, שו"ת חת"ס (יו"ד שכד') #7.

יום חמישי ויום ששי- בענין אם אשת האבל מותר לעבוד

מראה מקומות: שו"ע (יו"ד שפי ד') #8, ש"ך (יו"ד שפי ד') #9, הערות הגרישי"א (מו"ק יא :) #10, תשובות והנהגות (כרך ג' סימן שפא') #11.

ענין א' בענין תיקוני הבית בחוה"מ

הלכות חל המועד סימן תקמ

1. שו"ע (תקמ' ז')

באר הגולה

נמצא מאבד קל מה שבבית, (יד) ולכן מותר, (טו) ובלבד שלא יכון מלאכתו במועד (ורבנו ירוחם): ה' מותר לבנות (טז) מעשה הדיוט אבוס שתאכל בו בהמה: ו' ימטר לבנות (יז) מעשה הדיוט (ס) אצטבא לישב או לישן עליה: ז' (ט) תגור וכירים שאפשר שייכשו ויאפה בהם במועד (יח) עושין, ואם לאו (יט) אין עושין אותם (והוא הדין עשיית קדרות ואלפסין שרי בכהאי גוונא) (ג"י ספ"ק ומ"ק והמגיד פ"ח). (כ) ובין-ךך ובין-ךך עוברים על חרס של תגור ועל הכירה הטפלה שלהם: ח' (כא) נוקרים (כב) את הרחים *צופותיהם להם עין (פרוש, נקב שעושים באמצע הרחים) (כג) ומעמידים אותם. (כד) רבובנים אמת-המים של רחים, וקוצצים צפרני (כה) החמור של רחים: הגה (כו) ומתן לחוד סכין במועד, וסכין (י) (כז) שנשבר במועד מותר (כח) לעשות אחרת (המגיד פ"ח):

מ סקא ורבי יהודה שם י' וקפריש השור בשם אביו הרא"ש ותרב המגיד ז סקא ודקא ס שם י"א סקא ורב יהודה ע משנה י' וקפריש רבנים בפרק ח פ משנה שם וכתב קפא וקדוש רב יהודה ורב חיאל במקרא שם צ רבנים שם ק סימרא ורב יהודה שם

באר היטב

אם ראוי לאפות בו, ואם אינו ראוי לאפות בו נ"ל ג"כ דשרי, מ"א, ע"ש: (י) שנשבר. אפלו יכול להשאל מחברו שרי, מ"א. ועי' סימן תקט סעיף-קטן ב מש"ש:

שרי אם יש לחש לנגיב, ואם לאו אסור, מ"א: (ס) אצטבא. נטר שמתברר לו רגלים בעין ספסל שלנו, מעשה הדיוט הוא, טור: (ט) תגור. ונ"ל דאם הזמן קר מותר לעשות תגור להחם הבית-החרף

משנה ברורה

אסור: (יד) ולכן מותר. ואפלו מעשה אמן, וכנ"ל בסעיף א [פמ"ג]: (טו) ובלבד שלא יכון וכיו'. הינו, שלא התירו אלא בקב"ח מערב יום-טוב לחקן, ולא במקוה להניח לחקן במועד: ה' (טז) מעשה הדיוט. דכל דבר (יג) שאינו צריך אכל-נפש, אף-על-פי שהוא צריך המועד, לא התירו לעשות מלאכה כי אם בשנוי: ו' (יז) מעשה הדיוט אצטבא וכיו'. הטעם בנזכר לעיל.

באר הלכה

הגשמים, אכל אם באו גשמים ממש ועדן ידלף בבית, עושה כדרכו, שאין אדם דר במועד בדירה סרוחה¹³, ועוד, שאין לך דבר האבד גדול מזה, עד כאן לשונו: * וסותחים להם עין. עין בבית-יוסף דהרא"ש בשם הראב"ד אסור קנה, וכן סתם השור, ומכל מקום לדינא העתיק בשלחן-ערוך להקל בדעת הרמב"ם, משום דהרב המגיד הביא בשם הגאונים והרמב"ן להקל קנה: וקצת קשה, ודרכנו יתכן

2. משנ"ב (ס"ק יח'-יט')

נטר שמתברר לו רגלים בעין ספסל שלנו, מעשה הדיוט הוא [טור], ואפשר דלהחליקו ברהיטני מעשה אמן הוא [פמ"ג], והוא הדין לענין אבוס של בהמה הנ"ל. ועין בטור, דלדעת הרא"ש אפלו אצטבא של אבנים מותר לעשות לישב עליו אם עושהו מעשה הדיוט, ורבנו פרץ חולק על זה: ז' (יח) עושין. אפלו מעשה (יד) אמן, כיון שהוא צריך אכל-נפש¹⁴, ואם היה אפשר לו לעשות מערב יום-טוב וכו' מלאכתו לעשותו במועד, נראה דאסור, וכדלקמן סוף סעיף ח בהג"ה, עין שם במשנה ברורה: (יט) אין עושין אותם. בהא אסור (טו) אפלו מעשה הדיוט, כיון דלאו צריך מועד הוא. ואם הזמן הוא קר, מותר להעמיד (טו) תגור-בית-החרף להסיק הבית אפלו אם אינו ראוי לאפות בו, (ס) דהכל חולים אצל צנה¹⁵. והוא הדין אם נשבר החלון בענין שאם לא יתקנו ישוב בקר, גם-כן מותר לתקנו [ח"א]: (כ) ובין-ךך ובין-ךך וכו' הטפלה שלהם. הינו הטיחה שעליהם בטיט כדי שישתמר חמו. ומה שכתב 'בין-ךך ובין-ךך רצה לומר, בין אפשר שייכש הטפלה ובין לא אפשר שייכש עושין הטפלה שלהן, (יח) משום דאפשר לאפות בתוכן אף-על-פי שלא נתבשה הטפלה שעליהן, כיון שעקר התגור והכירה נתבשו: ח' (כא) נוקרין וכיו'. שקשהיה חלקה ואין החטין יכולין לפרך מנקרין אותה כדי שלא יהיה שנה כדי שיפרכו החטין תחתיה. ומתן אפלו בפתיחת עין, אף דמעשה אמן הוא ובעלמא אף לצורך המועד מותר רק על-ידי שנוי, (יט) הקא שרי במעשה אמן, דחשיב כמכשירי אכל-נפש: (כב) את הרחים. ואפלו (כ) בחדשים מותר, כיון שהוא לצורך המועד: (כג) ומעמידים אותם. הינו, שקמקמי אותם יפה על צמדם כדי להשתמש בהם [הרא"ש]: (כד) רבובנים אמת-המים וכיו'. שטוחנין על-ידיה: (כה) החמור. הינו החמור המגולגל הרחים, דגדול צפרניו מרצי לה ולא מצי למיזל כל-כך, וכל הני משום דהוא לצורך המועד. ועין לעיל בסימן תקלו סעיף א: (כו) ומתן לחוד וכיו', וסכין וכיו'. דכיון דמלאכת אכל-נפש הוא, (כז) מותר, ואפלו מעשה אמן, ואין צריך שנוי: (כז) שנשבר במועד. ומשמע דבנשבר קדם המועד אסור כיון דאינו אלא (כז) מכשירי אכל-נפש. ומובח מהש"ז דכל זה הוא באם היה יכול לעשותו מערב יום-טוב וכיון והניח המלאכה ליום-טוב, (כג) אכל אם לא כיון, (כד) שרי: (כח) לעשות אחרת. ואפלו אפשר לו בשאלה¹⁶ (מ"א וש"א):

הלכות חל המועד סימן תקמ

ביאורים ומוספים

[ביה"ל ד"ה סדקים]

נושה בדין, שאין אדם דן במועד בדין סדקה¹³.

ובטעם הדבר שהתירו באופן זה אפילו מעשה אומן, אף שנחשב כמכשירי צורך הגוף שלא הותרו אלא במעשה הדיוט [כמבואר במשניב להלן (סי"ק טז)], ביאר הגר"ג קרליץ (חוט שני חול המועד עמ' רי) על פי דברי הרמב"ן (בפסקיו להלכות חול המועד) שצורך הגוף כעין זה שאין לאדם אפשרות בלעדיו, שהרי אין אדם דר בדירה סרוחה, הרי הוא כמו צורך אוכל נפש שהותרו מכשיריו גם במעשה אומן, וכמו שהתירו במשניב לעיל (סי' תקלו ס"ק ב) לתקן צרכי רכיבה למי שלא מורגל בהליכה ברגליו למרחק, ומטעם זה גם התיר השו"ע לקמן (סי' תקמו ס"ה) לאשה לעשות תכשיטיה במועד, וכפי שהביא הביה"ל שם (ס"א ד"ה כל) טעם הדבר מהריטב"א שמוותר גם בלא שינוי ואף בטרחה רבה, כיון שזה צורך הגוף והוא כעין אוכל נפש.

[משניב ס"ק יח]

כיון שהוא צורך אכל-נפש¹⁴, 3. מהדורת דרשו (14-15).

14) כלומר, מכשירי אוכל נפש. ובגדר מכשירי אוכל נפש כתב לקמן (סי' תקמא ס"ק ב), שכל דבר המכשיר את המאכל לאכילה, נחשב כמכשירן שמוותר לעשותו מעשה אומן, אבל דבר שאינו מכשירי לאכילה אף שהוא לצורך אוכל נפש, אינו מותר במעשה אומן, ולכן לא התיר השו"ע שם לעשות מצודות לדגים כי אם במעשה הדיוט.

ומטעם זה, אם התקלקלו בביתו המקרר או המיקסר, דעת הגר"ג קרליץ (חוט שני חול המועד עמ' רכב) שאם צריך להם במועד מותר לתקנם אפילו במעשה אומן, שנחשבים כדברים המכשירין לאכילה.

ואם התקלקלה מערכת התאורה בחדר שאוכלים בו, דעת הגר"ג קרליץ (שם) שאף שיכול לשבת לאור נרות, מ"מ כיון שיש אנשים שנחשב אצלם כשיבה בחושך, הרי זה כצורך אוכל נפש ומותר במעשה אומן אם אי אפשר במעשה הדיוט. ואם יכול לעבור לחדר אחר שיש בו תאורה, דעתו (שם) שיתכן שאסור לתקנו במעשה אומן. וכן אם התקלקל ברז המים במטבח, דעת הגר"ג אויערבך (ששי"כ פס"ו הע' סה) שאם יש ברז מים בחדר האמבטיה, קשה להתיר מלאכה גמורה לתקן את הברז שבמטבח מחמת הטרחה שבהעברת המים למטבח, אלא אם כן נוהג הוא להחמיר ולא לשתות מים מן האמבטיה, שאז מותר לו לתקן את הברז במטבח. דעת הגר"ג אלישיב (ספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תסט) שבין בחשמל ובין במים מותר לתקן אף על פי שיש לו חשמל ומים בחדר אחר, ורוצה לתקנם רק בכדי שיהיה לו נוח יותר.

ולענין טירחה יתירה במכשירי אוכל נפש, הביא לעיל (סי' תקלו ס"ק טז) שדעת הפמ"ג לאסור, ומהרמב"ן הביא שאין חילוק בזה בין אוכל נפש למכשירי אוכל נפש, ובשניהם מותר לטרוח אף טירחה יתירה. אכן, גם לדעת הרמב"ן חלוק דין המכשירין מדין אוכל נפש עצמו, שבמכשירין אם היה יכול לעשותם מערב יום

טוב וכיוון מלאכתו במועד אסור [כמבואר להלן (סי"ק כז) ובשעה"צ (סי"ק כב)]. אבל אוכל נפש מותר להכין גם אם היה יכול להכינו קודם המועד [כמבואר בשו"ע לעיל (סי' תקלג ס"א)].

[משניב ס"ק יט]

דקהל חולים אצל צנה¹⁵.

15) ולא חילק בין ארצות קרות לשאינן קרות. אכן, לענין אמירה לנכרי לחמם את הבית בשבת, כתב השו"ע לעיל (סי' רעו ס"ה) שבארצות הקרות אם הקור גדול מותר לומר לנכרי לחמם את הבית אפילו לצורך גדולים, כיון שהכל חולים אצל צינה.

ולענין תיקון מזגן בזמן החום, דעת הגר"ג קרליץ (חוט שני חול המועד עמ' רכג) שאין אומרים הכל חולים אצל החום, ולכן אסור לתקנו במועד. וכן מובא בשם הגר"א"ל שטיינגן (שלמי תודה חול המועד עמ' תתמט) שאף על פי שהחום קשה מן הקור, מ"מ אין זה חולי אלא צער בעלמא, ואסור לעשות מלאכת אומן לשם כך, אכן אם יש בבית מי שהחום מוזק לבריאותו, מותר. מאידך, דעת הגר"מ פיינשטיין והגר"ש אלישיב (ספר הזכרון מבקשי תורה חול המועד עמ' תסה-ג, ושם עמ' תע) שמוותר לתקן מזגן לצורך קירור הבית, כיון שזה מצרכי הגוף, ומ"מ בשם הגר"מ פיינשטיין מובא (שם), שיש להיזהר שלא יהיה הדבר באופן של זלוזל במועד.

[שעה"צ ס"ק טז]

דעת הרא"ש שם להחמיר בדיקא מצשה הדייט¹⁶.

16) אכן במשניב לקמן (סי' תקמד ס"ק ד) פסק להתיר במרחץ של רבים לתקנו במעשה אומן לצורך המועד, ובשעה"צ שם (סי"ק ה) כתב שהמג"א הביא מהרא"ש שהתיר דוקא על ידי מעשה הדיוט, אבל המעיין ברא"ש יראה שמסקנת דבריו היא שמוותר גם מעשה אומן אם צריך לו במועד.

[שעה"צ ס"ק נג]

אלא מתוך התעצלותו נמשך הנדב עד חל-המועד נראה דקרי¹⁷.

17) ואם היה יכול לעשות עניניו מכבר, והניחם על דעת שיעשה לאחר זמן ושכח, האם נחשב אונס או מזיד, ראה מה שכתבנו בזה במשניב לעיל (סי' תקלח ס"ק ד).

[משניב ס"ק נח]

ואפילו אפשר לו בשאלה¹⁸.

18) אכן, לענין תיקון מרחץ במועד כשיכול ללכת לרחוץ במקום אחר, כתב בשעה"צ לקמן (סי' תקמד ס"ק ו) שלצורך יחיד אסור לתקנו במועד אפילו במעשה הדיוט, ואף שמבואר בשו"ע לקמן (סי' תקמו ס"ה וביה"ל שם ד"ה כל) שצורך הגוף עצמו הותר גם בלא שינוי וגם כשיש בוה טירחה רבה, וכמו שהותר לצורך אוכל נפש, כתב בשעה"צ שם שמי"מ כאן לא הותר לצורך יחיד כיון שיכול בלא מרחץ או לילך למקום אחר.

ואם יש לו סכין אחר אלא שרוצה להשתמש בסכין שנשבר, כתב הערוך השלחן (ס"ז) שאסור לו לתקנו במועד כיון שיש לו אחר.

5. פרי האדמה (הל' אבל פ"ה הל' ט')

שלו, ועיין בספר טרה שושן כלל ח' סימן א' רחעלה לחקל:

וחרב בעל דבר משה ז"ל חלק יורה דעה סימן ע"א נשאל כנדרון דידן כמי שמת לו מת שחייב להתאבל עליו ולא נמצא בעיר בעת החיוב והחירו לחבירו שיצטוק במלאכה כיון שהאבל חבירו אינו יודע מהאבילות וכחב דיש חרבה ראיות על זה, ועיניין בספר מהרי"ט לבית הלוי ז"ל חלק י"ד סימן כ"ו וספר החסידים חובא ככנסת הגדולה יורה דעה סימן ס"ג וכן הסכימו רבני טאלוניקי יע"א עם מר אביו ז"ל, וחביא דברי מהרי"ט סימן ש"ס סעיף כ"א ועכ"ד חרבה משה וע"י במהרי"ט שכתב וזה לשונו אם חלק מעירו לעיר אחרת ומה לו בעירו ולא ידע, נראה לי דשותפו שבעירו סוחח החנות כדרכו כיון שעדין לא הל האבילות על שותפו שעדין לא נודע לו מיתת המת ואם שלחו שליח חוקת שליח עושה שליחותו ואחר שיעור שיגיע שם סובר זה חתנות הרדכיז [בחי"א סי' קצ"א] וכו' ונראה לי דכיון דהשותף בבית אחר חשיב בבי שותף זה פתיחת החנות כמו בחוך ביתו כי מי יודע מתי ידע שותפו וגם הוא ז"ל מודה בכתבו לו דשמיא נאבד הכתב עכ"ל [מהרי"ט] יע"ש:

וחנה מ"ש ז"ל דחשיב כמו בחוך ביתו וכו' נראה דרוצה לומר דכיון דהשותף בעיר אחרת חשיב כמו חוך ביתו פתיחת החנות, רוצה לומר דהוי בצנעא, ואחר כך חזר לומר כי מי יודע מתי ידע וכו' נראה ודאי דאי ידעינן דכבר ידע אזי אסור:

לכן נראה דודאי אם היה על ידי כתב ודאי י"ל שמה נאבד ושרי, גם נראה לעניות דעתי שאם הוא בענין שאי אפשר לידע כי אם אחר שלשה ימים הראשונים ודאי שרי, דהשלשה ימים הראשונים לא ידע ואחר כך יש לחתור כנזכר לעיל, ובספר בית דוד ז"ל חלק יורה דעה סי' קס"ב חביא דברי המבי"ט ז"ל דסימן ר"ט שהתיר לשותף למתוח חנות אם יש לו חנות בסני עצמו אפילו שידוע לכל שיש לאבל חלק בו יענין שם, אם כן כנדרון דידן אם השותפים חתנות שלחם הוא להם לבדם ודאי שרי, אלא אפילו אם כשחזר בעיר הוא בחנות עמהם יחד, כל שאינו יודע בכירו דכבר ידע סמיכת מתו, שרי לחו למתוח חתנות אפ"י שאשתו ובניו בעיר כיון שהנכסים והריות והחמסד וכל הצסק הוא של ראובן ואם כן כנדרון דידן שכתב שהוא בארץ מרחקים ודאי שרי כנזכר לעיל כל זה כתבתי בנתינת רבה נאום מעתיר לצורי יזכני לחנות בתורתו יומם וליל הצעיר סיוחס בכיר שמואל:

ט' שני אחים או שני שותפים וכו' ואירע אבל לאחר מהם וכו'. נשאלתי ראובן הושב עיר פלונית שחלק לארץ מרחקים למחורה ועזב את אשתו ואת בניו וחבריו יושבים בחנותם בעיר וחתנות והסתורה הוא של ראובן ואירע לו אבלות בר מינן שמת לו אחד מבניו, ואשתו ובניו הם מתאבלים באבלם, מהו הדין אם החברים יכולים למתוח חתנות באומנם כי אין האבל בעל חדר יושב בעיר החיא באבלות או אפשר כיון ששטחו ובניו באבלות אינם יכולים למתוח, ועוד כיון שהקול נשמע בעיר דחמה הוא פלוני בן פלוני ואם כן אפ"י שאין אשתו ובניו בעיר, כיון שבני העיר מתקבצים לחתולל שם אפשר שהוא הדין כאלו היה הוא בעצמו בעיר באבלות ואינם יכולים למתוח ויבא שכרו כפול מן השמים.

השובה לחיותי טרוד בטרדה מצוח בימים הללו בזמן הזה לכן לא אבוא דרך ארוכה כמה שיש לישא וליחן בענין זה רק תנראה לעג"ד לענין דינא בקיצור בס"ד:

וחנה מ"ש ז"ל ביו"ד בשלחנו הסתור סימן ש"ס [סכ"א] מסק וז"ל שני שותפים חנונים וכו' נועלים וכו' שלא יעשה חשותף במרתמא, אבל יכול לעשות בצנעא בחוך ביתו אפ"י בעסק השותפות, ואם האבל אדם חשוב וכו' שאפילו וכו' אסור וכו' בחוך ביתו וכו' ע"כ, ועיין מ"ש הש"ך ז"ל שם ס"ק כ"ג על מ"ן חביא אפ"י לסי מ"ש בכדק הבית:

ולעג"ד נראה לי לומר דר"ל לאפוקי מאן דסבירא ליה דמליגי תלמוד דידן עם הירושלמי ואם כן מוכרחים אזו לפסוק כתלמוד דידן, ולכן כתב וכתירושו של הראב"ד ולא אמרינן דגמרא דידן איירי שתיחת שבת של מריון ולמי זה אפ"י בצנעא אסור, אלא כתיורף הראב"ד ז"ל ועיין בכ"מ שכתב שדעת רבינו ז"ל כדברי הראב"ד ז"ל ועיין מ"ש הלח"ט ז"ל שם וכתב [דמ"ש] בב"י עיקר ולדבריו ז"ל קשים דברי מ"ן מ"ש בב"י על מ"ש בשו"ע

ולעג"ד ג"ל לומר כמו שכתבתי, ואחר כך ראיתי לח"ב בית דוד חיו"ד סימן קס"ב כמו שכתבתי, וכוננתי לדעת גדולים, אמנם במ"ש ז"ל לחלק בין סברת הטור לסברת הראב"ד, אפשר דלא מליגי וגם לדעת הראב"ד ז"ל חרבה תלוי ביריעה לכל שהוא של פלוני האבל מ"ש אית ליה קלא וכו' ולכן כתב מ"ן ז"ל בב"י וכך הם דברי רבינו יע"ש וכן מצאתי בספר גינת ורדים ז"ל חיו"ד כלל ח' סימן ט' שרצה להשוות דעת הטור עם הראב"ד ז"ל וגם לדעת רבינו כמ"ש בכ"מ וכמ"ש הר"ן ז"ל דהרי"ף ז"ל אזיל כשיטת הראב"ד ועיין שם סימן ט' שכתב מהרי"י ז"ל דכל שראובן אינו מתעסק שם כלל בעסק השותפות ח"ל כמי שנותן מעות לחבירו בחורת עסקא ודאי אם מה לו מה לבעל המעות אין צריך המתעסק לסגור החנות, וחביא דברי המבי"ט סימן ר"ט שכתב גדולה מזו דח"כא דחשני שותפים הם בשתי חנויות, אף על פי ששק השותפות אחד, כיון שיש לכל אחד חנות לבדו יכול השותף השני למתוח חנות בימי אבלו של אחד ולא גרע מצנעא עיין שם, ואם כן בנידוד מ"ש דהחנות והסתורה הוא של ראובן לא פורש ח"כא שראובן בעיר אם הוא גם כן בחנות עמהם או לא, ועיין בתשובת רש"ל סימן ס"א שחביא דברי הר"ף ז"ל וכתב דלאחר ג' ימים הראשונים ודאי מותר לכולי עלמא, ואפ"י לדעת הראנ"ה ח"ב סימן צ"ג דמליגי על סברת המבי"ט חנוכה ח"כא שחם כ"י חנויות, מכל מקום כתב חשיירי כנח"ג דכא מעשה לידו וחורה לחקל אחר שלשה ימים כיון דלרש"ל ז"ל אחר ג' ימים בלאו חכי מותר וחר"ב דבר משה ז"ל סימן ס"ז כתב שטר אביו ז"ל חורה כמה פעמים לחקל בסברת המבי"ט ז"ל דהלכה כדברי המיקל באבל אפ"י בסוסקים יע"ש ועיין זה בספר גינת ורדים חיו"ד סימן י"א כלל י"ב ועיין מה שנתחק ז"ל בספר דבר משה סימן ג"ז ח"כא דלפעמים גם כן יושב המתעסק רובב העולם יודעים שהוא בעל המעות והגינת ורדים ז"ל כללא כ"ל לן שם דלעולם כשהם בחנות אחת בעינן חרתי, בצנעא וגם שאין רוב העולם יודעים שהוא

אליבא דהלכתא

מועד קטן דף י"א

נסדר ע"י ר' אשר יעקב מילמן

6. כבוד יום טוב (הל' אבל פ"ה הל' ט)

אם האחד אינו רגיל לישיב יחד בחנות כתב מרן החבי"ב ז"ל בכנה"ג שבא מעשה לידו והורה שאחר ג' ימים מותר לפתוח החנות ודיו לאבל שיעמוד באבלו. ומפשט דבריו ודברי המחברים שמביאים דבריו נראה דאחר ג' ימים דקאמר היינו ג' ימים שלמים וביום הרביעי יפתח וכן ראיתי לכל בתי דינים שקדמו שדין כן וכן שמעתי מפי מורינו הרב הכולל הי"ם הגדול נר"ו. והן היום שמעתי מי שרצה לומר דאחר ג' ימים היינו ביום השלישי דמקצת היום ככולו וכמ"ש הרב גינת ורדים בכלל ה' סימן ד' ומביאו בספר זכור לאברהם הלכות אבל אות מ' מקצת יום שביעי ושליש ככולו וה"ה דמקצת יום שלישי ככולו ע"כ. ודבריו לא האירו דהרב גינת ורדים לא דיבר בדין זה כי אם בדין דברייתא דקתני כל ג' ימים הראשונים אסור במלאכה אפי' עני המתפונס מן הצדקה וכו' אמנם בדין זה דהרב ראה שיש אוסרין דהיינו מהראנ"ח ויש מתירין דהיינו רש"ל ועל זה הכריע ואמר שחציו אסור וחציו מותר דהיינו ג' ימים הראשונים שלמים אסורים וג' ימים האחרונים מותרים וביום השביעי בלאו הכי אפי' לאבל עצמו מותר דמקצת היום ככלו ופשיטא ודאי שבדין זה לא אמרינן מקצת היום ככלו ובפרט שבתי דינין שלנו היו קרובים לבי"ד מרן החבי"ב וקבלה היתה בידם והמה ראו דור אחר דור שכן היו דנין ואף גם זאת שעל סברא זו דהרב גינת ורדים חלק עליו הרב שכנגדו הרב מהר"י עייאש בס' לחם יאודה דף קי"ג הכריע דלא כהרב גינת ורדים ובפי' כפה קדוש הרב שכנגדו שלא לעשות מלאכה ביום שלישי וכן לענין שאלת שלום וכן לענין ג' לבכי דלא סגי במקצת כי אם בז' ול' דגילו לנו הפוסקים דון מינה ואוקי לנידון ידן וברור.

7. שו"ת חת"ס (יו"ד שכד')

אבלו של זה, כי כ"ע יודעים שבחלקו הוא עוסק ואדעתיה דנפשיה עביד. משא"כ בנדון שלפנינו איכא תרתי לריעותא, חדא כשזה עומד בחנותו של זה כל ימי האבל שכירו הוא ובשליחותו עבד והריוח של בעל החנות האבל הוא, אפילו ידעו שמכר לו ע"י נאמני הקהלה הוא בעיניהם כשחוק וחוכא וטלולא והערמה בעלמא, ולענות אמן על ברכה אינו יכול ולמכור סחורתו מי יתיר*.

גלוס וכ"ט לדידי הרב המאה"ג המופלג המפורסם נדגת הכשם כש"ת כמו"ה אברהם נ"י אברק"ק אליטש. ענימות ימין צדקו הגיעני אודות שנהגו בעירו ע"פ הוראות איזה מאן דהו דאונן מוכר חנותו סחורתו לאחד ממיודעיו והוא נושא ונותן לו כל ימי אבל ואח"כ חוזר ומוכרו לבעלים הראשונים היתכן לעשות כן.

[גדר דיני אונן]

והנה בטי"ד סי' שמ"א מייתי דעת הרמב"ם ורי"ף גיאות ובעלי תוס' להתיר לאונן בכל מילי דהאבל אסור בהם, ושהרמב"ן ורבינו פרץ חולקים ואוסרים. ולכאורה המקילין רובא נינהו, ובשגם שהתוס' מקילין והלכה כתוס' אפילו במקום שהרי"ף חולק כמ"ש סמ"ע סי' כ"ה (סקי"ט) ומייתי לי' מג"א סי' תמ"ז סק"ד.

אמנם הכרעת הרב"י בש"ע סי' שמ"א להחמיר דהרי כ' סעיף ה' כל זמן שלא יקבור המת אין חולץ וכו'. ומדפרט הני ש"מ אינך אסורים והוא ממש לשון רבינו פרץ שבטור שאסרו בשאר דברים.

[ביטול השותפות בגוסס]

שמעתי מגאונים ורבנים קשישאי שאם היו שותפים ואחד מקרוביהם גוסס ציוו לשלוח על ידי נאמני הקהלה שמבטל השותפות ואינו רוצה להיות עוד שותף עמו ועי"ז התירו לזה השותף לעסוק במו"מ כל ימי האבל והזהירו שלא יגיע לזה האבל שום ריוח מהמו"מ של ימי האבל, ואם אח"כ נהגו בו טובת עין ומבליעו בחשבון אין בכך כלום.

והוראה זו נכונה, אין בה לא משום איסור פרקמטיא ומלאכה שהרי מוכר שלו בשעה שעדיין הקרוב חי וגם אין בו חילול אבילות בפרהסיא כ"כ במה שזה השותף עומד בחנותו בימי

ג. ובתפ"מ סי' שמ בשו"ע סע' ה הביא ראה מהסוגיא בשבת שם הדיב לקרוע במג"ש, דאל"כ מאי פרך חובי מחייב הא התם בשבת איירי. אך מסיים ו"ל דוק. ודובא בפת"ש שם. ועי' בח' חת"ס שם מש"כ בדעת הרמב"ם הל' שבת פ"ה ה"ג. תשובה שכד

א. ראה שו"ת כת"ס יור"ד סי' קפו ח"ל: ועיין תשובת ח"ס יור"ד סי' שכ"ד ע"ד המוכרים בחנות שבשעה שנומח למות כל זמן שהוא חי שמוכר חנותו וסחורתו לאחד ונראה לי רודאי אין לחוש משום מראית עין שלא ידעו שמכר כי עכשיו עדיין חי ובחירתו מוכר ואין לו לחוש שיהי' אח"כ ולא מצינו איסור חכמים כה"ג, וגם הקונה ממנו חנותו מותר לו למכור בתוך החנות אח"כ דאין לו לחוש לחשדא דחבירו שאין לו חלק בעסק זה כמ"ש בסמוך אבל למכור בשעת אינות שהביא בח"ס שם מלכד איסור מקח וממכר באינות שפלפל בח"ס, ג"ל שיש לעיין אם מותר לו להכניס עצמו בזה כיון שיש מ"ע הגם שהמוכר א"א לו למחות על הקונה שלא למכור בחנות זה משום מ"ע לחשדא דילי' של המוכר אחד שמכרו ואין לו בו כלום, מ"מ הוא המוכר יחוש לנפשי' שלא למכור חנותו כדי שלא יהי' החנות פתוח בימי אינות ואבילות משום מ"ע דיליה וצ"ע.

ענין ג' בענין אם אשת האבל מותר לעבוד

9. ש"ד (יו"ד שפ' ד')

יורה דעה שעט"פ הלכות אבל

שמי

372

באר הגולה

לה אלא מלאכה של זניעה ושל ערוא כגון להיות טווה בסלך בתוך ביתה ואם אינה מספקת בזה עושה אומנות שלה בזניעה תוך ביתה. עכ"ל טור: ב. בדרך שפותר לכתוב ביהודים כו'. כמו שנתבאר בל"ח סי' תקמ"ה ע"ש: ד. ג. ובניו ובנותיו כו'. פירוש אפי' הם גדולים אם סמוכים על שלחן עכ"ל טור ועט"ו ור"ל כל שכן קטנים כסמוכים על שלחן אבל אם אינם סמוכים על שלחן אפי' קטנים מעשה ידיון לעלמן כמו שנתבאר בת"מ סימן ע"ד ס"ג: ה. ד. אפי' כו' ואפי' כו'. דרוקא נמועד אסרו דברים של טורח מפני כבוד המועד אבל כאלו שפועה ע"י אחרים מלא אכפת לן בטורח לאחרים. טור: ה. מותר לעשות האבל בעצמו. אפילו הוא דבר שיש בו טורחא ומעשה אומן קן משמע כש"ס: ו. לעשות כו'. מיהו יעשה בזניעה קן משמע כש"ס: ז. ו. ו. אפי' אם שירותו אי ספינתו כו'. הטעם כיון שהוא דבר שאינו מלאו וכ"מ בט"ו בל"ח סי' תקל"ט ס"ה דלא כנראה מהעט"ו כאן הטעם דהוי הפסד מרובה ע"ש: ח. משום דהוי דבר האבד. שאם לא ילוה להם ילכו לאחריים וילוו להם וירגילו להם אלאם ואיכא פסולא. טור: ט. משודרי ע"ייהו. כלומר לשלוח אחרים שימנעו המעט מהם דהוייל דבר האבד: י. ט. שעדין חוליים. וילא שמת ימותו: י. י. א. כו' הדברים כו'. כלומר כל הדברים שלא המירו נמועד משום דבר האבד וכס"ג אלא משום

אין למר מנחה אגלים וכו' ירושלים דאין חותמים בשמים. ומשמע לכאורה דהיינו דאין למר מנחה זיון וכו' ירושלים דה"ל חותמים בשמים והכי אמרי' כש"ס פירק ג' שאלו (דף מ"ט ע"א) דמושיע ישראל וכו' וכו' ירושלים הוה ליה חתומה בשמים דלמיר אלא כנחם שאומרים כהשעה נכא לימא נכל הסדורים בל"י מנחה זיון וכו' ירושלים וז"ל דמנחה זיון וכו' ירושלים טלו חדא מילתא היא *): ד. ה. "א צינעא רוא. ואין אכילת דפריהסוף טהג נכנת מלקמן סי' ט: ה. א. אב"ל מצטרף כו'. ומדברי המרדכי נראה דקעורה ראשונה שמנרין את האבל שאסור לאכלה משלו (ע"ז) דנכנת רחנה אין אגלים מן וכן כתב הרמב"ם סי' ט"ג דכשמנרין נכנת המזון נכשת הנכנתו אין אגלים מן המזון כדאמרינן כש"ס דכתיבת ור"ל דאמרינן חס (דף מ' ע"ב) דנכנת רחנה אין אגלים מן המזון ופי' רש"י שם דהיינו כשמנרין את האבל עתה ראשונה משל אחרים כדאמרינן נתיק היו מנרין אותו כהנהגה כו' משמע ליה דהוא הדין הארבעה לילא רחנה מ"מ נכשת דכראה מילא מילתא ואע"פ שהמוס' כתבו במגילה (דף כ"ג ע"ג) דנכנת המזון האכל מצטרף אסור דמורה כעורה ראשונה דהכראה ולא מיירי אלא בשאר אכילות:

אין למר מנחה אגלים וכו' ירושלים דאין חותמים בשמים. ומשמע לכאורה דהיינו דאין למר מנחה זיון וכו' ירושלים דה"ל חותמים בשמים והכי אמרי' כש"ס פירק ג' שאלו (דף מ"ט ע"א) דמושיע ישראל וכו' וכו' ירושלים הוה ליה חתומה בשמים דלמיר אלא כנחם שאומרים כהשעה נכא לימא נכל הסדורים בל"י מנחה זיון וכו' ירושלים וז"ל דמנחה זיון וכו' ירושלים טלו חדא מילתא היא *): ד. ה. "א צינעא רוא. ואין אכילת דפריהסוף טהג נכנת מלקמן סי' ט: ה. א. אב"ל מצטרף כו'. ומדברי המרדכי נראה דקעורה ראשונה שמנרין את האבל שאסור לאכלה משלו (ע"ז) דנכנת רחנה אין אגלים מן וכן כתב הרמב"ם סי' ט"ג דכשמנרין נכנת המזון נכשת הנכנתו אין אגלים מן המזון כדאמרינן כש"ס דכתיבת ור"ל דאמרינן חס (דף מ' ע"ב) דנכנת רחנה אין אגלים מן המזון ופי' רש"י שם דהיינו כשמנרין את האבל עתה ראשונה משל אחרים כדאמרינן נתיק היו מנרין אותו כהנהגה כו' משמע ליה דהוא הדין הארבעה לילא רחנה מ"מ נכשת דכראה מילא מילתא ואע"פ שהמוס' כתבו במגילה (דף כ"ג ע"ג) דנכנת המזון האכל מצטרף אסור דמורה כעורה ראשונה דהכראה ולא מיירי אלא בשאר אכילות:

ד. ה. ו. א. אב"ל מצטרף כו'. ומדברי המרדכי נראה דקעורה ראשונה שמנרין את האבל שאסור לאכלה משלו (ע"ז) דנכנת רחנה אין אגלים מן וכן כתב הרמב"ם סי' ט"ג דכשמנרין נכנת המזון נכשת הנכנתו אין אגלים מן המזון כדאמרינן כש"ס דכתיבת ור"ל דאמרינן חס (דף מ' ע"ב) דנכנת רחנה אין אגלים מן המזון ופי' רש"י שם דהיינו כשמנרין את האבל עתה ראשונה משל אחרים כדאמרינן נתיק היו מנרין אותו כהנהגה כו' משמע ליה דהוא הדין הארבעה לילא רחנה מ"מ נכשת דכראה מילא מילתא ואע"פ שהמוס' כתבו במגילה (דף כ"ג ע"ג) דנכנת המזון האכל מצטרף אסור דמורה כעורה ראשונה דהכראה ולא מיירי אלא בשאר אכילות:

8. שו"ע (יו"ד שפ' ד')

שחציריכוהו לכך: ב. בדרך שמוטק למנוח כו' המועד קן מותר למנוח אכלו אכל לא נענין אחר (כל בו בשם הר"ם וכו' סי' נה): ג. ו. ח. בשם שהוא אסור בעשיית מלאכה כך הוא אסור לישא וליהן כסחורה וליילך כסחורה למדינה כסחורה: ד. ו. אפי' דבר האבד אסור האכל לעשות וכו' עבדיו ושפחותיו ג. (ב) ובניו ובנותיו שמעשה ידיהם שלו: ה. ו. ח. אסור לעשות מלאכתו ע"י אחרים אפי' עובד סוכני (מרדכי ריש פירק מי שהתקן) אלא אם כן הוא (א) דבר האבד שדבר האבד מותר לאכל לעשות ע"י אחרים ד. ו. א. אפילו דבר האסור נמועד משום טורחא מותר ואפילו הוא מעשה אומן:

שחציריכוהו לכך: ב. בדרך שמוטק למנוח כו' המועד קן מותר למנוח אכלו אכל לא נענין אחר (כל בו בשם הר"ם וכו' סי' נה): ג. ו. ח. בשם שהוא אסור בעשיית מלאכה כך הוא אסור לישא וליהן כסחורה וליילך כסחורה למדינה כסחורה: ד. ו. אפי' דבר האבד אסור האכל לעשות וכו' עבדיו ושפחותיו ג. (ב) ובניו ובנותיו שמעשה ידיהם שלו: ה. ו. ח. אסור לעשות מלאכתו ע"י אחרים אפי' עובד סוכני (מרדכי ריש פירק מי שהתקן) אלא אם כן הוא (א) דבר האבד שדבר האבד מותר לאכל לעשות ע"י אחרים ד. ו. א. אפילו דבר האסור נמועד משום טורחא מותר ואפילו הוא מעשה אומן:

שחציריכוהו לכך: ב. בדרך שמוטק למנוח כו' המועד קן מותר למנוח אכלו אכל לא נענין אחר (כל בו בשם הר"ם וכו' סי' נה): ג. ו. ח. בשם שהוא אסור בעשיית מלאכה כך הוא אסור לישא וליהן כסחורה וליילך כסחורה למדינה כסחורה: ד. ו. אפי' דבר האבד אסור האכל לעשות וכו' עבדיו ושפחותיו ג. (ב) ובניו ובנותיו שמעשה ידיהם שלו: ה. ו. ח. אסור לעשות מלאכתו ע"י אחרים אפי' עובד סוכני (מרדכי ריש פירק מי שהתקן) אלא אם כן הוא (א) דבר האבד שדבר האבד מותר לאכל לעשות ע"י אחרים ד. ו. א. אפילו דבר האסור נמועד משום טורחא מותר ואפילו הוא מעשה אומן:

דבר (ב) וי"א דלאם לא יוכל לפעוה ע"י אחרים והוא דבר האבד ה' מותר (לעשות האכל (7) בעלמא (טור בשם הרמב"ם והרא"ש וכן כתב רבינו ירוחם) ולאחר אלאם ימים הראשונים יש להקל אפילו תוך ג' והוא הפסד מרובה:

דבר (ב) וי"א דלאם לא יוכל לפעוה ע"י אחרים והוא דבר האבד ה' מותר (לעשות האכל (7) בעלמא (טור בשם הרמב"ם והרא"ש וכן כתב רבינו ירוחם) ולאחר אלאם ימים הראשונים יש להקל אפילו תוך ג' והוא הפסד מרובה:

דבר (ב) וי"א דלאם לא יוכל לפעוה ע"י אחרים והוא דבר האבד ה' מותר (לעשות האכל (7) בעלמא (טור בשם הרמב"ם והרא"ש וכן כתב רבינו ירוחם) ולאחר אלאם ימים הראשונים יש להקל אפילו תוך ג' והוא הפסד מרובה:

11. תשובות והנהגות (כרך ג' סימן שפ"א)

10. הערות הגריש"א (מו"ק יא):

שאלה: בעל היושב שבעה אם מותרת אשתו לעבוד
נשאלתי במי שהוא אבל ר"ל, אם מותרת אשתו להמשיך בעבודתה בימי אבלותו. הנה האבל אסור במלאכה, ומפורש בש"ע יו"ד ש"פ (סעיף ד') בין הוא בין עבדיו ושפחותיו ובניו ובנותיו, ומסתברא דהוא הדין באשה שמעשי ידיה שלו, וכן מפורש ב"דעת קדושים" שם דהוא הדין אשתו כי מה שקנתה אשה קנתה בעלה והוה כמלאכתו ושליחותו, ומוסיף שאפילו מחל לאשתו מעשי ידיה, מ"מ בפרהסיא אסורה לעשות מלאכה, ולפ"ז בנידון דידן כשאשתו מורה או מבשלת, הלוא מעשי ידיה שלו ואסורה לעבוד, ואף שאמר לה צאי מעשי ירך במזונותיך שאין לו חלק במעשי ידיה, הלוא נקרא על

ההוראה בשאלה השכיחה בזמנינו, מי של"ע אירע לו שהוא אבל ומצד הדין אסור לאשתו לעשות מלאכה לפונסתם בימי אבלותו מכיון דמעשי ידיה שלו, ושכיח בזמנינו שהנשים מתעסקות בהוראה בבתי ספר, ויש עצה שתודיע למעסיק שלה שמוחלת על שכרה בשבוע זה ומצדה עובדת בחנם, ואח"כ יכול המעסיק שלה לתת לה דמים שרגיל לתת על שכרה אך שיאמר שזה בתורת מתנה, והיא אינה יכולה לתובעו על זה, וגם צריך שיתנו לזה פרסום שמצדה היא עובדת בחנם. ומה שהמעסיק שלה מחליט אח"כ לתת לה בתורת מתנה אין צריך לבקש על זה רשות ממשרד החינוך, דסתמא דמילתא שאין להם קפידיא על זה. וכיון שכן סגי שהמנהל שלה יודע שמחלה על שכרה ועבדה בחנם, והוא מחליט ליתן לה מתנה. [וצריך פרסום לזה כנ"ל].

ההנהגה ל"ש שישתלק הבעל מכותו במעשי ידיה, דזה לא פתרון, מכיון דסו"ס הוא שמח ונהנה שמתפרנסת ממעשי ידיה, ורק אם תאמר איני ניוונית ואיני עושה אז מותרת לעבוד בימי אבלותה, אך אין זו עצה טובה משום דיש פוסקים [ומובא ברמ"א אבהע"ז סימן ס"ט סעיף ד'] דס"ל דכל שאמרה איני ניוונית ואיני עושה נתבטלה התקנה ואינה יכולה לחזור בה ולומר אני ניוונית ואני עושה. [וע"ע בדעת קדושים מבוטשאטש].